

WMO MAGAZINE

Samenwerking
in de Mijnstreek

Koester de
tussenruimte

Paul Imthorn, inclusie-expert

**‘Gelijkwaardig meedoen
moet het doel zijn’**

Paul Imthorn over inclusiviteit

‘Gelijkwaardig meedoen moet het doel zijn’

Welke sociale rol kunnen mensen met een beperking vervullen? Die vraag houdt Paul Imthorn (bestuurslid Vereniging Inclusie Nederland, coördinator Coalitie voor Inclusie, projectmanager implementatie VN-Verdrag Handicap in Arnhem) al 40(!) jaar bezig. ‘Landelijk had de implementatie een veel omvangrijker programma mogen zijn.’

Wat is uw drijfveer om al zo lang bezig te zijn met inclusie? Ogenscheinlijk is de reden niet een eigen beperking.

Paul Imthorn: ‘Op mijn zeventiende – ik spreek over eind jaren zeventig van de vorige eeuw – begon ik te werken in de zorg en ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking. Ik ging een opleiding doen bij een instelling in de bossen bij Ede. Al snel was er een initiatief waar een meisje bij betrokken was dat ik begeleidde in één van de paviljoens: de instelling nam een woning in Bennekom over van een andere organisatie om daar jonge mensen met een verstandelijke beperking te laten wonen, zodat zij niet in een instelling zouden opgroeien. In die woning ging ik werken. Met een groep van tien mensen woonden we midden in de samenleving. Het was voor de instelling wel enorm zoeken: “Kunnen zij wel zelf koken? Kunnen ze zelf met geld omgaan?” Het was dus echt pionieren buiten het systeem om.

‘Wat we bijvoorbeeld ontdekten, was dat voor veel van deze mensen de dagbesteding niet de aangewezen plek was nadat ze van school kwamen. Vandaar dat wij samen met hen op gingen zoek naar wat zij wél leuk zelf vonden, wat hun passie was. “Wil je werken in het groen? Is er dan een boerderij in de buurt waar je kunt werken? Of wil je liever met kinderen werken? Kun je dan bij een lokale kinderopvang aan de slag, al is het maar voor een paar dagdelen?” Weer anderen wilden nog doorleren op hun twintigste, omdat ze de krant niet konden lezen en zagen dat anderen dat wel konden; zo ontdekten we bijvoorbeeld het fenomeen basiseducatie

in Wageningen. Of kon iemand meedoen bij een sportclub? Dat lukte niet altijd, hoor, want als je groot bent en je hebt een grove motoriek, dan kun je op jouw voetbalniveau moeilijk met 5-jarigen meespelen.

‘Deze aanpak was voor mij de basis van het werk dat ik de afgelopen veertig jaar ben blijven doen, met als rode draad de vraag welke gewaardeerde rol mensen met een beperking kunnen vervullen in de samenleving.’

Welke functies had u daarna zoal?

‘Op een gegeven moment ging ik de coördinatie van de woning in Bennekom doen. Die opzet was zo’n succes dat er meer van zulke woningen kwamen in de omgeving van Ede. Ook die ging ik coördineren. Ik deed ook beleidstaken, bekleedde managementfuncties én ik was beleidsadviseur. Langzamerhand ging ik ook steeds meer nadenken over de vraag: waar willen we naartoe met de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking? Want we kunnen wel zorgondersteuning bieden, maar wat is eigenlijk iemands kwaliteit van leven? In de hele gehandicaptensector werd dat een issue. Ook gingen we gebruik maken van modellen, zoals dat van Schalock, die onderzoek deed naar wat hij noemde “kwaliteit van bestaan”. Dat model konden wij heel goed toepassen.

‘De omslag van “kwaliteit van zorg” naar “kwaliteit van leven” of “bestaan” ging gepaard met begrippen als “zelfbepaling”, “persoonlijke ontwikkeling” en ook “deelname aan de samenleving”. Dat laatste kwam aan de orde vanwege onze ervaringen met de

woningen in Bennekom en omgeving. We zagen dat die deelname nog weinig aandacht kreeg. Dus toen ik daar in 2005 manager werd, hebben we een impuls gegeven aan dat denken.'

De Wmo werd geïntroduceerd in 2007. Kondigde die zich al aan in die tijd? Want ook daarin stond "mee-doen" voorop.

'Nee, daar merkten wij toen nog weinig van. Waar ik me toen uitsluitend mee bezighield, was de langdurige zorg. Die mensen kende de gemeente helemaal niet, want de meeste mensen kwamen niet eens een paspoort halen op het gemeentehuis. Sommigen woonden weliswaar in de wijk, maar ze vielen onder de AWBZ, tegenwoordig Wlz.

'Met programma's als "De cliënt aan zet" en later "Samen aan zet" probeerden wij het denken over persoonlijke ontwikkeling en meedoen aan de samenleving op gang te brengen. We richtten bijvoorbeeld een adviesteam op bestaande uit de cliënten zelf – tot die tijd spraken we alleen met hun familie in adviesraden. We stelden een coach ter beschikking en supporttrainingen om deze nieuwe, ontwikkelingsgerichte manier van werken te begeleiden. 'In die tijd ging ik ook naar de congressen die werden georganiseerd door Perspectief, een kenniscentrum voor inclusie en zeggenschap. Zij deden kwaliteitsevaluaties op een heel originele manier: een team van mensen met een beperking, een familielid en een teamleider bezocht bijvoorbeeld de dagbesteding en stelde de vraag wat mensen van dertig of veertig jaar met een beperking anders deden dan mensen zonder een beperking. Dat leverde echte eyeopeners op.'

Hebt u een voorbeeld?

'Zo'n team vertelde ons bijvoorbeeld dat ze die ochtend op bezoek waren geweest bij de dagbesteding: "Prachtig was dat, er hingen tekeningen aan de muur en we hoorden kinderliedjes. We zagen ook mensen van dertig à veertig jaar." Op die manier hielden ze ons als organisatie een spiegel voor: "Dit bieden jullie deze mensen dus aan." Ze gaven dat op een heel toegankelijke manier terug aan de dagbesteding.

'Wat Perspectief ook deed, was experts uit het buitenland uitnodigen, bijvoorbeeld uit Amerika en Nieuw-Zeeland. Zo kwamen

we op het idee om met persoonlijke toekomstplanningen te gaan werken: "Hoe zou jouw leven er straks uit kunnen zien?" We voerden gesprekken met mensen zelf en hun familie: "Wie ben je? Waar kom je vandaan? Waar wil je heen? Wat is je droom en hoe kun je die helpen te realiseren?"

'Tot slot hielden we ons bezig met sociale rollen ofwel de theorie van Social Role Valorization, die gebaseerd is op het uitgangspunt dat mensen met een beperking in de eerste plaats gewoon mensen zijn met dezelfde behoeften als ieder ander. In de ondersteuning betekent dit dat we mensen helpen om sociale rollen te vervullen waardoor zij ertoe doen. Vanuit dit startpunt volgt de rest zoals werk in plaats van dagbesteding en wonen in je eigen huis in plaats van in een woongroep.'

Aan wat voor sociale rollen moeten we dan denken?

'Een voorbeeld is dat iemand die supporter is bij een voetbalclub er misschien ook wel vrijwilliger kan worden. Dan vervul je dus een andere sociale rol: je krijgt taken, viert successen samen, hebt sociale contacten. Dat is iets wat we anno 2021 gelukkig langzaam wat meer zien ontstaan; met de eerste gedachten daarover maakte ik rond 2004 kennis dankzij Perspectief.

'In die tijd kwam ik ook de Coalitie voor Inclusie tegen. Daar trof ik mensen die zich ook aangesproken voelden door het gedachtegoed rondom volwaardig meedoen en die daarmee aan de slag wilden.'

Hoe raakte u betrokken bij de Coalitie voor Inclusie?

'Die Coalitie was begin deze eeuw ontstaan doordat een aantal voorlopers en zorgorganisaties die maatschappelijke verandering wilden, de handen ineensloegen. Om die verandering mogelijk te maken, vormden zij de Coalitie voor Inclusie. Ze wilden een visie ontwikkelen op hoe je kunt leren om mensen met een beperking te laten meedoen. Ze hadden een rechtspersoon nodig waarvoor ze een stichting oprichtten: Stichting Inclusie Nederland.

'VWS begon opdrachten te verstrekken op het gebied van inclusie vanwege de voorgenomen ratificatie door Nederland van het VN-Verdrag Handicap, dat de Verenigde Naties al in 2006 had aangenomen. In dat verdrag komen de verschillende levensdomeinen heel mooi terug: het recht om te leren, om te wonen zoals jij wilt,

'De Vereniging Inclusie Nederland en de Coalitie voor Inclusie willen samen een inspiratiebron zijn'

om werk te hebben zoals jij het wilt, om je eigen huishouden te voeren. Begrippen als “eigen regie”, “volwaardigheid”, “gelijkwaardigheid” en “zelfbepaling” spelen een belangrijke rol in dat verdrag. Die aspecten zijn belangrijk voor ieder mens, maar als je te maken hebt met ondersteuning of zorg, dan dreigen juist die aspecten al snel overgenomen te worden. Het verdrag was en is heel belangrijk om te zorgen dat mensen zelf de regie houden.

‘De Coalitie voor Inclusie kreeg in 2013 de opdracht om de provincies in te gaan, werkconferenties te organiseren en het verdrag bekend te maken, als voorbereiding op de ratificatie door Nederland. Dat gebeurde onder de noemer “VN-Verdrag om de hoek”. Ik nam die taak hier in Gelderland op me. De Coalitie was dus voor mij een inspiratiebron, met dank aan mensen als Jenny Goldschmidt en Helena Hartholt.’

In 2016 was er een bijeenkomst waarover ik in *Wmo Magazine* een artikel schreef. Jenny Goldschmidt was nog voorzitter. Drie jaar later was er opnieuw een bijeenkomst, en ik meende een wisseling van de wacht en een andere toon te bespeuren. In 2016 zei de Coalitie: ‘Implementatie moet van de overheid komen’. Maar in 2019 klonk het zo: ‘We verwachten dat mensen via eigen initiatief het verdrag realiseren.’ Was er inderdaad sprake van een andere koers?

‘Nederland is laat geweest met het ratificeren van het VN-Verdrag Handicap [dat gebeurde in 2016, red.]. Die ratificatie was belangrijk omdat je daarna als land je wetgeving kunt aanpassen en jezelf verplicht om het verdrag in de praktijk uit te voeren. De overheid heeft als taak dat verdrag tot uitvoering te brengen. Maar die kan dat niet alleen; je hebt alle partijen nodig om de veranderingen te realiseren op het gebied van wonen, onderwijs, werk en vrije tijd. De overheid heeft de taak om dat op gang te brengen en om wetten aan te passen.’

Wie is in dit geval ‘de overheid’? Bedoelt u dan Den Haag of ook de gemeenten?

‘Allebei. Al bij de ratificatie in 2016 heeft zowel de Eerste Kamer als de Tweede Kamer gezegd dat ook de gemeenten hier een rol in hebben. Zij zouden die rol kunnen invullen door een van de belangrijkste adagiums van het verdrag in de praktijk te brengen: “Niets over ons zonder ons!” De beide Kamers riepen de gemeenten dan ook op om samen met de doelgroepen van het verdrag een agenda op te stellen, een zogenoemde inclusie-agenda. Die opdracht kreeg elke gemeente dus in 2016.’

Tijdens de bijeenkomst in 2019 vatte iemand het in de wandelgangen als volgt samen: ‘Eerst heeft het kabinet gedecentraliseerd, toen geratificeerd, en nu is de mantra: “De gemeente moet het doen”’. Wat

vindt u van die observatie?

‘In die uitspraak lopen verschillende dingen door elkaar: de wetgeving, hoe het werd georganiseerd, het verdrag dat moet worden uitgevoerd en maatschappelijke ontwikkeling. Wat je ziet, is dat de wetten (Wmo 2015, Jeugdwet en de WSW) eerder van kracht werden dan dat het VN-Verdrag Handicap verdrag werd geratificeerd.’

En dus?

‘De wetten werden niet getoetst op het VN-verdrag.’

Wat is het gevolg?

‘Dat je daarna op allerlei manieren enorm moet gaan zoeken hoe je de veranderingen – ofwel de inclusie – tot stand brengt. De beweging van mensen die het aangaat, dus de mensen met een beperking zelf, maakt zich daarvoor nu heel sterk. Neem bijvoorbeeld het fenomeen van de ambassadeurs. Toen wij in 2013 de provincies in gingen om ze bekend te maken met het VN-Verdrag Handicap, vroeg Jeroen Veltheer aan het eind van zo’n bijeenkomst: “Wie van u wil zich inzetten voor de promotie en implementatie van het verdrag?” Zij zouden ambassadeur worden van het verdrag. Dat leverde tientallen opgestoken vingers op – en dat was het begin van de VN-ambassadeurs. Inmiddels is dat een groep van 475 mensen die het verdrag uitdragen, bekend maken, ervoor knokken, het uitleggen, erachteraan zitten. Die emancipatiebeweging is dus de afgelopen jaren best sterk geworden. Behalve voor het verdrag zetten zij zich ook in voor ondertekening door het kabinet van het Facultatief Protocol.’

Het Facultatief Protocol is een aanvullende verklaring bij het verdrag die het mogelijk maakt om rechtstreeks een klacht in te dienen bij het VN-Comité in Genève als het VN-verdrag niet wordt nageleefd. Maar zoals de ratificatie jaren op zich liet wachten, zo wacht dat protocol nog steeds op ondertekening.

‘Inderdaad, de kabinetten Rutte hebben besloten om dat protocol niet te ondertekenen. De ambassadeurs knokken er nog steeds voor, want als Nederland het wél ondertekent, dan kun je tenminste individueel aanspraak maken op je recht. Maar dan nóg kun je de vraag stellen: Wat kan het VN-Comité precies voor elkaar krijgen als iemand een klacht indient? Welnu, het kan de Nederlandse overheid aanspreken.’

En die moet dan in beweging komen.

‘Klopt. Alleen: wat is “moeten”?’

Wat vindt u zelf van de rol die de verschillende kabinetten-Rutte vervullen sinds de ratificatie in 2016?

‘Ik vind dat de implementatie van dat verdrag in Nederland een veel omvangrijker programma had mogen zijn, en dat het gepaard had moeten gaan met een sterke visie op inclusie. In het verdrag ►

zelf staat nota bene een ijzersterke visie op wat een inclusieve samenleving is. Regisseur Mari Sanders heeft dat eenvoudig omschreven. Hij zegt: “In de jaren zeventig was er het medisch model: sommige mensen hadden een beperking en ze hadden dus zorg nodig, die wij in Nederland op aparte plekken in de samenleving gaven.” Sanders pleit voor een sociaal model: “De samenleving moet het mogelijk maken dat mensen volwaardig, gelijkwaardig en zelfstandig meedoen. Aan die samenleving moet je dus werken.” Met andere woorden: de belemmering of beperking zit in de samenleving, in hoe wij het inrichten qua toegankelijkheid van openbare gebouwen en ruimte, van het onderwijs, et cetera.’

Wat mij al jaren opvalt, is dat er bij de Nederlandse dames en heren bewindslieden zo verschrikkelijk weinig *begeestering* is. Ik ken niet één bewindspersoon die ooit meeslepend heeft verteld waarom het zo mooi is om een inclusieve samenleving te zijn. Elke passie ontbreekt.

‘Bij verschillende Kamerleden zie ik het wel.’

Maar bij het kabinet? Want ik snap dat het mede van onderop moet komen. En die ambassadeurs doen geweldig werk. En sommige Kamerleden willen inderdaad wél. Maar wat zou het enorm helpen als slechts één minister of één staatssecretaris één vlammen betoog zou afsteken. Wat zou het helpen als Mark Rutte of Tamara van Ark – die jarenlang verantwoordelijk staatssecretaris was – er vierkant achter ging staan.

‘Ik ken mensen die Tamara van Ark hebben gesproken en die haar erop wezen dat de wetten van 2015 [de Wmo 2015, Jeugdwet en Participatiewet, red.] zo slecht aansluiten bij het VN-Verdrag Handicap. Haar reactie: “Ze worden passend gemaakt.” Maar het gaat wel erg langzaam, denk ik dan.

‘Wat daarnaast ook nog van belang is, is dat het VN-Verdrag over alle departementen gaat. En dat maakt inclusie zo ingewikkeld,

zoals je ook kunt zien bij gemeenten: inclusie gaat over alles, over het hele leven. Het gaat niet alleen over een toegankelijk gebouw voor mensen met een rolstoel of blindengeleidend stok. Een toegankelijke samenleving gaat veel verder dan dat.’

Maar in dit land gaat het vaak al mis bij die meest basale vorm van toegankelijkheid, namelijk die van openbare gebouwen en ruimten. Hebt u eind november op tv de uitzending van Pointer gezien over Nederland en de uitvoering van het VN-Verdrag Handicap? Ik werd daar heel somber van. Een jongen kon niet naar een basisschool in de buurt omdat de mannelijke leraren het gehandicapentoeilet gebruikten als hun wc. Een vrouw moest hemel en aarde bewegen om te voorkomen dat bij elk festival haar blindengeleidend stok in beslag wordt genomen, dat als een potentieel wapen wordt gezien. En ga zo maar door.

‘Ja, Pointer heb ik ook gezien. De onderzoeker José Smits die daarin aan het woord kwam, is betrokken bij de Coalitie voor Inclusie en ze is mede-oprichter van de Vereniging Inclusie Nederland.

‘Maar wat ik op dit moment ook zie gebeuren, is dat de beweging voor inclusie tot bloei aan het komen is. Dat is ten eerste te danken aan al die genoemde ambassadeurs van de Coalitie voor Inclusie – die bijna allemaal ook lid zijn van de Vereniging Inclusie Nederland. En het is ten tweede te danken aan de coronatijd. Wat gebeurt er namelijk? Voorheen hadden we als Vereniging Inclusie Nederland elk jaar een ledenvergadering met tien à vijftien leden met een beperking. Dan hoorden we hun verhalen zoals die ook in Pointer werden verteld. Als gevolg van corona moesten we die vergadering in 2020 online organiseren. Dat leidde tot een deel twee van de vergadering, want we raakten maar niet uitgepraat. Het resultaat is dat er sindsdien een maandelijkse online inclusieborrel wordt georganiseerd op de tweede vrijdag van de maand. Iedereen kan zich daarbij aansluiten. Er komen ontzettend veel mensen op af en de verhalen die bij Pointer werden verteld, horen wij ook.

‘Maar tegelijkertijd willen de Vereniging Inclusie Nederland en

‘Wethouder Inclusie Martien Louwers heeft toegezegd dat er nu gelijk een actieplan wordt gemaakt’

de Coalitie voor Inclusie ook een inspiratiebron zijn. Vanaf 2022 gaan ze nauwer samenwerken. Het moet hét platform worden voor inclusief Nederland. Wat wij zeggen, is niet alleen “Dit gaat er allemaal niet goed”, maar we zetten ons ook in om dingen te verbeteren. Een mooi voorbeeld was Ingrid Gale van Kranen [overleden in november 2021, zie *Wmo Magazine* nummer 5, red.] met wie ik veel contact had. Zij streed tegen grote bedrijven in samenwerking met het antidiscriminatiebureau en het College voor

de Rechten van de Mens. En ook in haar eigen woonplaats Vught zocht ze naar manieren om te helpen de verandering tot stand te brengen. Zij dacht mee met ambtenaren, ondernemers en de inwoners met een beperking. Ze streed én ze hielp.’

Als journalist die de Wmo en de inclusieve samenleving sinds 2005 intensief volgt, ben ik somber om wat er allemaal niet gebeurt, om het schrijnende ge- ▶

brek aan begrip, urgentiegevoel en bevologenheid bij achtereenvolgende kabinetten en gemeentebesturen. Tegelijkertijd zijn er mensen nodig zoals Ingrid Gale van Kranen en u: mensen die zich *niet* laten ontmoedigen.

‘Precies. En er gebeuren mooie dingen. De Vereniging Inclusie Nederland publiceerde in november 2021 een inclusiepamflet [zie kadertekst, red.] met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen. Daarin staan concrete acties die zoden aan de dijk zetten op het gebied van inclusie. Ik zie ook dat mensen elkaar praktische tips geven: “Je kunt naar de politiek gaan, naar ambtenaren, naar die en die werkgroep.” Ze geven elkaar input om het gesprek te voeren. Met dat gesprek bedoel ik een gesprek over het gewone leven, over dat mensen met een beperking niks gek willen, dat ze alleen maar willen leven zoals ieder ander. Die aanpak biedt openingen. Natuurlijk is er dat VN-Verdrag Handicap, en dat verdrag zegt dat inclusie en toegankelijkheid geen gunsten zijn, maar een recht. Want ook al ben je blind, dan is het nog steeds geen gunst maar een recht dat je gewoon met het ov kan reizen. Dat verdrag is dus belangrijk. Maar het begint allemaal bij de vraag: Welke samenleving willen we zijn met elkaar?’

En op die vraag zou ik dan ook een antwoord op willen van een kabinet.

‘Zeker. Dat zou ik ook willen. Maar zoals gezegd komt de sterke visie wel van onderaf en is die ons ook internationaal al aangereikt.’

Ik wil graag een bruggetje maken naar uw werk voor de gemeente Arnhem. Wat houdt dat werk in?

‘Daarvoor moet ik even terug in de tijd. Toen Nederland het VN-Verdrag Handicap in 2016 ratificeerde, was ik in Ede bezig met maatschappelijke projecten. We introduceerden bijvoorbeeld Blue Assist, een hulpmiddel dat houvast biedt aan mensen die moeite hebben om een eenvoudige hulpvraag te stellen. Dat was overgevaaid uit België.

‘In Ede was destijds een motie aangenomen door de gemeenteraad die B en W opdroeg met het VN-Verdrag Handicap aan de

slag te gaan. De wethouder zag dat wel zitten, maar wist niet hoe zij het moest aanpakken. Dus vroeg zij aan mij of ik kon helpen. Samen met inclusief ondernemer Anouk Bolsenbroek, oprichter van Inclusionlab, organiseerde ik toen interviews, gesprekken en bijeenkomsten en zo hebben we een blauwdruk ontwikkeld van een inclusieagenda. Die hebben we in allerlei gemeenten geïntroduceerd. De gemeente Arnhem heeft mij anderhalf jaar geleden gevraagd of ik hen daarbij ook wilde helpen. Ik werk hier 24 uur per week aan de invoering van het VN-verdrag.’

Wilde u graag ergens concreet en lokaal bezig zijn in plaats van steeds maar landelijk?

‘Het is meer dat ik zag dat ik ook lokaal een rol kan spelen in het realiseren van een inclusievere samenleving. Het betekent dat je gaat werken op basis van het leven van mensen. Co-creatie bevorderen. Zulke principes zijn heel belangrijk om dingen voor elkaar te krijgen. In Arnhem vonden het gemeentebestuur, de gemeenteraad en inwoners dat er nog te weinig zichtbare verandering was qua inclusie. Wel was er een inclusieteam in oprichting dat zich bezighield met allerlei onderwerpen: de Regenboogagenda, het tegengaan van discriminatie en racisme. Daar kwam ook het VN-Verdrag Handicap aan de orde, en men wilde die een extra impuls geven. Ik werd gevraagd om samen met dat team én de inwoners van de stad een inclusieagenda te maken. Die overhandigen we eind december 2021 aan het College van B en W.’

Hoe is die agenda tot stand gekomen?

‘We hebben intensief samengewerkt met het Arnhems Platform Chronisch Zieken en Gehandicapten – die de kennis en de contacten hebben met de mensen waar het om gaat in de stad, zodat ze hen kunnen inzetten om mee te denken, maar ook voor het schouwen van een straat. Er is hier ook een sterk platform, Bijzonder in Arnhem, van ouders die willen dat hun kind met een beperking opgroeit zoals andere kinderen.

‘Ook hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de VNG Monitor VN-Verdrag Handicap. Die hebben we breed uitgezet onder inwoners, ambtenaren, bestuur en organisaties. Zo hebben we heel veel

‘De implementatie van het VN-Verdrag Handicap in Nederland had een veel omvangrijker programma mogen zijn, inclusief een sterke visie op inclusie’

informatie opgehaald. We kregen ook voorbeelden voorgeschoteld die lijken op wat in Pointer aan de orde kwam.

‘Als projectmanager probeer ik ook aan te sluiten bij ontwikkelingen zoals de Omgevingswet: Wordt inclusie daarin meegenomen? Hoe kunnen we daarvoor input leveren? Het gaat er vooral om dat we het verhaal van de inwoners hebben opgehaald. Dat staat nu in de inclusieagenda en die gaat uit van een zeer scherpe visie. Iedereen moet kunnen wonen waar hij wil in de stad, ook al heb je te maken met een beperking. Je moet net als andere kinderen naar een school kunnen in je eigen wijk en daar moet de juiste ondersteuning aanwezig zijn. De visie geeft richting aan wat er moet gebeuren.

‘We hebben foto’s laten maken van inclusieve situaties van mensen, op het werk, buiten, op school, enzovoort. We hebben tekeningen laten maken en daar een expositie van gemaakt in de hal van het stadhuis, zodat ook gemeenteraadsleden het konden zien. Er is een film gemaakt waarin we laten zien waar het om draait en wat het verhaal van de stad is: “Dit is hoe wij ernaar kijken: dit is het VN-Verdrag, zo zien wij de vertaling in de stad voor ons.”

En nu maar hopen dat die visie ook wordt omarmd door de gemeenteraad die er komt na de verkiezingen in maart 2022?

‘In heel veel gemeenten waar ik heb gewerkt aan zo’n agenda is het meteen ook de visie van de gemeente. Wethouder Inclusie Martien Louwers heeft toegezegd dat er nu gelijk een actieplan wordt gemaakt. De gemeente gaat kijken wat ze kunnen doen samen met de partners, de inwoners en de platforms. De komende drie jaar gaan we echt zichtbare stappen zetten met elkaar.

‘In het voorwoord van de inclusieagenda komt een meisje van 7 jaar aan het woord die zegt straks naar de speeltuin te willen kunnen en naar een festival. Haar moeder vertelt dat ze dat ook wil voor haar dochter, zonder na te hoeven denken of zoiets wel mag of kan. Het meisje gaat nu naar een school voor speciaal onderwijs net buiten Arnhem, terwijl de ouders haar naar een gewone school wilden hebben. Het is een heel pijnlijk verhaal, want de eerste twee jaar ging ze naar een reguliere basisschool, maar daarna kon ze niet blijven wegens ruimte- en geldgebrek en praktische problemen. De boodschap van haar, haar ouders en degenen die deze inclusieagenda hebben opgesteld, is deze: we willen dat toekomstige generaties gelijkwaardig kunnen deelnemen.’ ▲

Inclusiepamflet gemeenteraadsverkiezingen

Het Inclusiepamflet van Vereniging Inclusie Nederland is opgesteld door en voor de ambassadeurs voor het VN-Verdrag Handicap. De *Schaduwrapportage VN-verdrag* over de rechten van personen met een beperking in Nederland (eerste meetdatum 2019) stelt dat na de ratificatie in 2016 verslechtering zichtbaar is op diverse terreinen, zoals inkomen, arbeidsparticipatie en ondersteuning van participatie. In het pamflet staan essentiële onderwerpen waar de lokale politiek en de gemeente werk van kunnen maken om de positie van mensen met een beperking te verbeteren:

- 1) **Werk aan én met een Lokale Inclusie Agenda (LIA) op basis van het VN-Verdrag Handicap.** Inclusie is een permanent, doorlopend, meerjarig proces, ongeacht de politieke coalitie. Een LIA is een beleidsstuk om tot structurele verbetering te komen. Het beleidsstuk dient samen met ervaringsdeskundigen opgesteld, gecontroleerd, jaarlijks geëvalueerd en eventueel bijgesteld te worden.
- 2) **Werk aan integrale toegankelijkheid.** Voor een inclusieve samenleving is het essentieel dat producten, diensten en omgevingen toegankelijk zijn voor iedereen. Het is een ba-

sisvoorwaarde om gelijkwaardig mee te kunnen doen op alle levensterreinen zoals onderwijs, arbeidsmarkt, wonen en vrijetijdsbesteding. In bestaande wet- & regelgeving zijn slechts minimale normen voor toegankelijkheid vastgelegd. Hierdoor is voor veel mensen met een beperking de openbare ruimte en publieke sector slecht of niet toegankelijk.

We verzoeken gemeenten de lat veel hoger te leggen en meedoen voor mensen met alle beperkingen mogelijk te maken. Het verbeteren van toegankelijkheid is een krachtig middel en dient in de LIA vastgelegd te worden. In overleg met (ervarings-)deskundigen moet de gemeente verbeterplannen opstellen voor diverse vormen van toegankelijkheid.

- 3) **Werk zelf op een inclusieve manier aan een inclusieve samenleving.** Start bij beleidsvorming vanuit het perspectief van mensen met een beperking, betrek ervaringsdeskundigen hierbij en toets al het beleid aan het VN-verdrag handicap. Het moet de ambitie van de gemeente zijn om passende ondersteuning te bieden die aansluit bij de wensen en behoeften van een inwoner. Wees de [meest toegankelijke gemeente](#) van Nederland.